

BÖLÜM 37

COVID-19 HASTALARINDA KARDİYOPULMONER RESUSİTASYON

Ali ALTINBAŞ¹

Giriş

İlk olarak Çin'in Wuhan şehri Hubei eyaletinde 31 Aralık 2019 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi tarafından nedeni bilinmeyen pnömoni vakaları bildirilmiş olup sonrasında 7 Ocak 2020'de daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir coronavirüs hastalığı (2019-nCoV) tanımlanmıştır. Daha sonra COVID-19 hastalığı olarak adlandırılan virüsün tüm dünyayı etkisi altına alması sonucu DSÖ tarafından 11 Mart 2020 yılında pandemi ilan edilmiştir. Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020 yılında tespit edilmiş olup giderek hasta sayılarında artış görülmektedir. Kasım 2020 itibarıyla COVID-19'a bağlı dünyada yaklaşık 1.430.000 ülkemizde ise yaklaşık 13.300 ölüm gerçekleşmiştir.

COVID-19 hastalığına sebep olan corona virüs; zarflı RNA virüsü olup, insanlarda basit soğuk algınlığından akut solunum yetmezliğine kadar değişkenlik gösterebilen respiratuvar, enterik, hepatik, nefrotik ve nörolojik sistemlerde tutulumlarla kendini gösterebilen klinik tablolara yol açabilmektedir.

COVID-19 enfeksiyonun kaynağı vahşi hayvanlar olduğu düşünülmekte olup insandan insana

bulaş özelliği kazanması sonucu kaynak asemptomatik veya semptomatik kişilerdir. COVID-19 hastalığı damlacık yoluyla bulaşmaktadır. Ayrıca aerolizasyon sonucu virüsün bulaştığı yüzeylere temas edildiğinde ellerin; ağız, burun ve göz mukozal yüzeylerine temasıyla da hastalık bulaşabilmektedir. Hastalığın inkübasyon süresi 2-14 gün arasında değişmektedir. Bulaştırıcılık süresi kesin bilinmemekle birlikte semptomların başlangıcından 1-2 gün öncesinden başlayıp semptomların düzelmesiyle kaybolduğu tahmin edilmektedir.

Erkek cinsiyet, yaşı 50'nin üstünde olanlar ve diyabet, hipertansiyon, kalp hastalığı, böbrek hastalığı, KOAH, malignite gibi komorbiditesi olanlar COVID-19 hastalığına daha duyarlıdır. Özellikle sağlık çalışanları da bulaş riski açısından en riskli gruptandır (1).

Hastalık asemptomatik geçirilebilmekle birlikte ciddi vakalarda pnömoni, akut solunum yetmezliği ve ölüm görülebilmektedir. DSÖ'nün Çin'e ait hazırlamış olduğu rapora göre COVID-19'un fatalite hızı %3,8 iken ülkemizde ise Mayıs 2020 itibarıyla %2,6'dır. Çin'de 72.314 hasta üzerinde yapılan bir çalışmada; hastaların %81'i hafif, %14'ü şiddetli ve %5'nin ise kritik (şok, multi or-

¹ Uzm. Dr. Ali ALTINBAŞ, Ordu Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Bölümü
ali.altinbas@hotmail.com

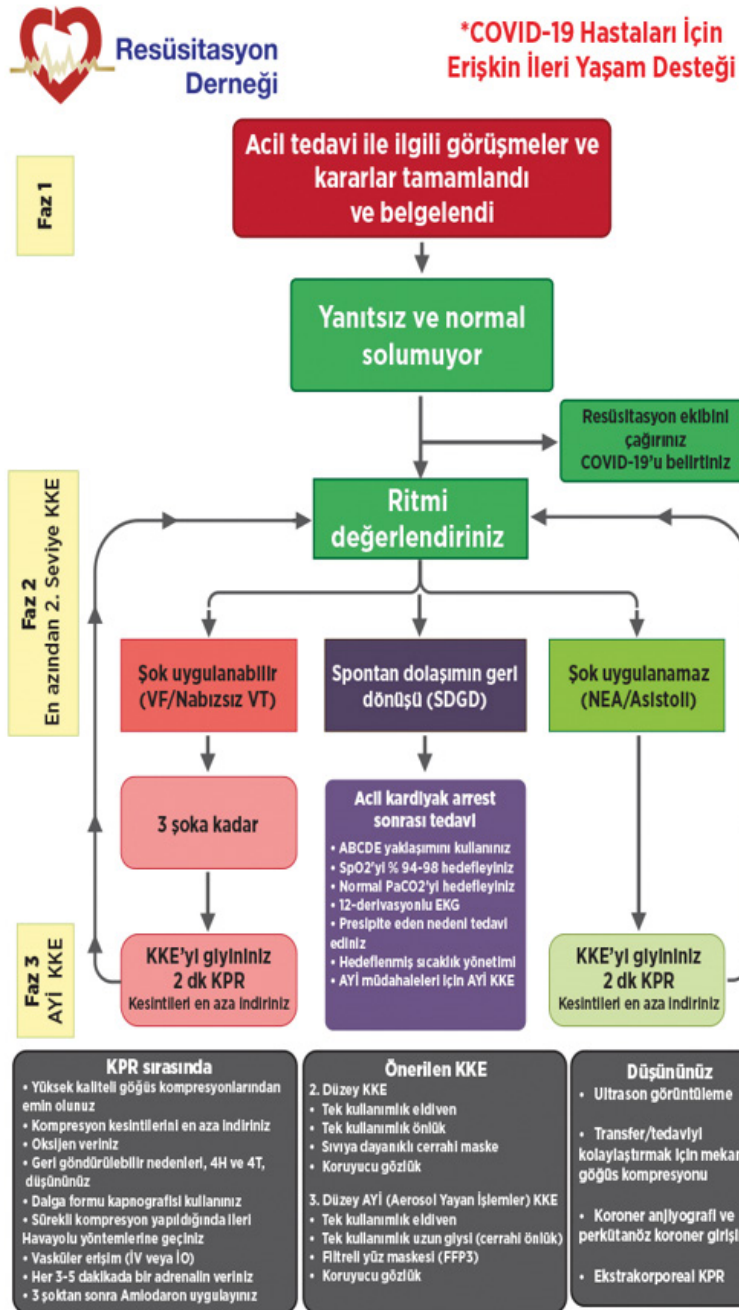

Kaynaklar

1. TC-Sağlık Bakanlığı. COVID-19-SARS-CoV-2 Enfeksiyonu Rehberi (Bilim Kurulu Çalışması). https://covid19bilgisaglig.gov.tr/depo/rehberler/COVID19_Rehberi.pdf 4-6-2020.
2. Wu Z, McGoogan JM. Characteristics of and important lessons from the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak in China: Summary of a report of 72314 cases from the Chinese Center for Disease Control and Prevention. JAMA 2020;10.1001/jama.2020.2648.
3. Grasselli G, Zangrillo A, Zanella A, et al. Baseline cha-

racteristics and outcomes of 1591 patients infected with SARS-CoV-2 admitted to ICUs of the Lombardy Region, Italy. JAMA 2020.

4. Wang D, Hu B, Hu C, et al. Clinical Characteristics of 138 Hospitalized Patients With 2019 Novel Coronavirus-Infected Pneumonia in Wuhan, China. JAMA 2020.
5. Shao F, Xu S, Ma X, et al. In-hospital cardiac arrest outcomes among patients with COVID-19 pneumonia in Wuhan, China. Resuscitation 2020;151:18-23.
6. Mercuro NJ, Yen CF, Shim DJ, et al. Risk of QT interval prolongation associated with use of hydroxychloroquine with or without concomitant azithromycin among hos-

pitalizedpatientstestingpositiveforcoronavirusdisease 2019 (COVID-19). JAMA Cardiol 2020.

7. vanDoremalen N, Bushmaker T, Morris DH, Holbrook MG, Gamble A, Williamson BN, Tamin A, Harcourt JL, Thornburg NJ, Gerber SI, et al. Aerosolandsurfacestability of SARS-CoV-2 as comparedwith SARS-CoV-1. N Engl J Med. 2020;382:1564–1567. doi: 10.1056/NEJ-Mc2004973.
8. K. Couper, S. Taylor-Phillips, A. Grove, et al.COVID-19 in cardiac arrest and infection risk to rescuers: A systematic review Resuscitation, 151 (2020), pp. 59-66
9. M. Ott, A. Milazzo, S. Liebau, et al.Exploration of strategies to reduce aerosol-spread during chest compressions: A simulation and cadaver model Resuscitation (2020)
10. A.K. Simonds, A. Hanak, M. Chatwin, et al.Evaluation of droplet dispersion during non-invasive ventilation, oxygen therapy, nebuliser treatment and chest physiotherapy in clinical practice: implications for management of pandemic influenza and other airborne infections Health Technol Assess, 14 (2010), pp. 131-172
11. T.M. Cook Personal protective equipment during the coronavirus disease (COVID) 2019 pandemic - a narrative review Anaesthesia (2020)
12. Lee, D.C. Hwang, H.Y. Li, C.F. Tsai, C.W. Chen, J.K. Chen-Particle Size-Selective Assessment of Protection of European Standard FFP Respirators and Surgical Mask against Particles-Tested with Human Subjects J Healthc Eng, 2016 (2016)
13. GD Perkins , PT Morley , JP Nolan , vd.Uluslararası Resusitasyon İrtibat Komitesi: Bilim, tedavi önerileri ve görev gücü içgörülerine üzerine COVID-19 fikir birliği Resusitasyon , 151 (2020) , s. 145 - 147
14. X Zang, Q Wang, H Zhou, S Liu, X Xue.Efficacy of early prone position for COVID-19 patients with severe hypoxia: a single-center prospective cohort study. Intensive care medicine. 2020;46(10):1927-1929
15. www.tard.org
16. Edelson DP, Sasson C, Chan PS, et al. Interim guidance for basic and advanced life support in adults, children, and neonates with suspected or confirmed COVID-19: from the Emergency Cardiovascular Care Committee and Get With the Guidelines—Resuscitation Adult and Pediatric Task Forces of the American Heart Association in collaboration with the American Academy of Pediatrics, American Association for Respiratory Care, American College of Emergency Physicians, The Society of Critical Care Anesthesiologists, and American Society of Anesthesiologists: supporting organizations: American Association of Critical Care Nurses and National EMS Physicians. Circulation 2020; April 9. doi:10.1161/CirculationAHA.120.047463